

Høringsuttalelse – Forslag til gjennomføring av EUs nye regler om universell utforming av IKT

Direktoratet for e-helse viser til høring fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Kulturdepartementet med forslag til gjennomføring av EUs direktiv om tilgjengelighet av nettsteder og mobilapplikasjoner i norsk lov.

Direktoratet for e-helse ser positivt på innføringen av bestemmelsene i direktivet i nasjonal lovgivning. Direktoratets visjon er å skape et enklere helse-Norge. Samfunnsoppdraget vårt er å bistå helse- og omsorgstjenesten i å ta i bruk teknologiske muligheter og involvere innbyggere. Vi mener at direktivets krav understøtter målet vårt: å skape bedre resultat av helsehjelp, bedre utnyttelse av kapasitet og ressurser og med dette bidra til bedre helse.

Presiseringer om tilgjengelighetserklæring og tilbakemeldingsfunksjon

For webbløsninger som har flere tjenester, mener Direktoratet at kravet om tilgjengelighetserklæringer skal gjelde på en per-tjeneste basis fremfor for hele virksomhetens webbløsning. Samsvar med kravene kan variere vesentlig mellom en virksomhets tjenester, og en full revisjon av én stor webbløsning med flere tjenester kan kreve mange ressurser. Egenerklæringer med fokus på enkelttjenester senker terskelen for hyppig testing og gjør det lettere for virksomheten å tilby brukere en detaljert redegjørelse for tjenestens samsvar med kravene.

Direktoratet ber i tillegg om presisering av følgende punkter:

- Fra pkt. 7.1.1: *Erklæringen skal revideres hver gang nettløsningen blir vesentlig oppdatert.* Hva blir definisjon av «vesentlig oppdatert»?
- Fra pkt. 7.1.2: *Erklæringene skal minst inneholde informasjon om i hvilken grad nettstedet eller mobilapplikasjonen er i overensstemmelse med den aktuelle nasjonale lovgivningen som gjennomfører direktivet[...]* Hvordan beregnes graden av samsvar med kravene? Antall oppfylt suksesskriterier? Prosent av innhold som møter suksesskriteriene?
- Fra pkt. 7.1.2: *Det skal gjennomføres en full evaluering av nettstedet eller mobilapplikasjonen før dato for gjennomgang kan endres.* Hva utgjør en «full evaluering»?

Valg av modell

Valg av modell bør basere seg på nytteverdi for innbyggerne, ikke antall ansatte i en virksomhet. Derfor mener Direktoratet for e-helse at alle kravene i direktivet bør gjelde for alle offentlige og private virksomheter uansett størrelse (modell 2).

Tilgang til universelt utformet IKT-tjenester er en lovfestet rettighet. Denne rettigheten skal ikke være betinget av tjenestetilbyderens størrelse. Dersom etterlevelse av regelverket utgjør en uforholdsmessig stor byrde for en virksomhet, har virksomheten mulighet til å søke om dispensasjon fra kravene og tidsfristene.

Kravene skal dessuten ta utgangspunkt i lovens formål, ikke antagelser om hvorvidt virksomheter forventes å etterleve regelverket.

Tilgjengelighetserklæring og tilbakemeldingsfunksjon

Direktoratet for e-helse mener at kravene om tilgjengelighetserklæring og tilbakemeldingsfunksjon bør gjelde for alle virksomheter.

Difis undersøkelser viser at kunnskapen om regelverket og innholdet i kravene er for lav, og mener at det å fylle ut en egenerklæring kan bidra til mer bevissthet og kunnskap om regelverket (side 71 i Høringsnotatet). Virksomheters etterlevelse av lovverket kan bli forbedret når de har oversikt over avvikene i løsningene sine.

Intra- og ekstranett

Det er et uttalt mål fra regjeringen at flere funksjonshemmede skal ut i arbeid, et mål som deles av funksjonshemmede selv.

Vista bruker argumentasjonen at det er lite gevinst for organisasjoner under 50 ansatte å sikre at intranettene sine er universelt utformet fordi disse virksomhetene ansetter få folk med funksjonshemming. Denne argumentasjon tar ikke i betraktning at utilgjengelig løsninger kan gjøre det uaktuelt for en person med funksjonshemming å jobbe i en slik virksomhet.

Å gjøre også intranett og ekstranett universelt utformet fjerner en barriere til deltagelse i arbeidslivet, ikke bare funksjonshemmede, men også for fremmedspråklig og eldre som ønsker å stå lengre i arbeid. Ved å gjøre regelverket gjeldende for alle private virksomheter, blir også jobbmulighetene bedre for funksjonshemmede som bor utenfor byene, der det finnes færre virksomheter omfattet av departementets foreslått modell.

Teksting av direktesendt tidsbasert media

Direktoratet oppfordrer departementet til å inkludere suksesskriteria 1.2.4 (teksting av direktesendte media) i kravene. Hørselshemmede har ikke like muligheter for samfunnsdeltagelse uten mulighet til å oppfatte innholdet i direktesendt media. Særlig med tanke på eldrebølgen kan det være nyttig å inkludere denne suksesskriteria i lovkravene.

Teknologien som gjør det mulig for virksomheter til å etterleve dette kravet allerede eksisterer, og strengere lovkrav kan oppfordre til enda mer teknologisk innovasjon. Økt

etterspørsel for teksting av direktesendt innhold vil bidra til økt tilbud av slike teknologier og tjenester. Virksomheter som ikke har mulighet til å oppfylle dette kravet kan søke dispensasjon fra kravet.

Samfunnskostnadene tilknyttet etterlevelse av kravene

Erfaringsmessig vet vi det er kostnadsbesparende å bygge tilgjengelighet inn i løsninger fra bunnen av. En utvidelse av kravene til tilgjengelighet vil innebære økt etterspørsel etter arbeidskraft med kompetanse innen universell utforming. Direktoratet for e-helse mener at det er viktig at Difi får økte midler for å kunne utvikle veiledningsrollen sin, og at utdanningsinstitusjoner får veiledning i hvordan de kan inkludere universell utforming i læreplanene sine. Tiltak som fremmer integrasjon av tilgjengelighet fra starten av fremfor en remedieringsperspektiv gir ikke bare lavere samfunnskostnader, men også bedre brukeropplevelser for Norges innbyggere.